

قاعده‌گذاری برای نرخ‌بندی ارز تحت راهبرد اقتصاد مقاومتی در اقتصاد ایران

- نویسندگان: بهنام ابراهیمی، محمدواعظ برزانی و ندا جمشیدی
- ژانر و دسته‌بندی: سیاست‌های ارزی ایران، مدل تعادل عمومی پویای تصادفی
- مشخصات نشر: شرکت چاپ و نشر بازرگانی، چاپ اول، سال ۱۴۰۴

چکیده: در پی وضع تحریم‌های ظالمانه و پاره‌ای آسیب‌های ناشی از آن به حوزه‌های مختلف اقتصادی، رهبر شهید انقلاب جهت تحکیم زیرساخت‌ها و ایمن‌سازی اقتصاد کشور بر اصول اقتصاد مقاومتی تأکید کردند. اقتصاد مقاومتی رویکردی است که ضمن حفظ دستاوردهای کشور، بنیان‌های اقتصادی استوار و مستقل و مقاوم در برابر فشارها و تکانه‌های داخلی و خارجی را دنبال می‌کند. بر اساس رهنمودهای ایشان در سال‌های اخیر، اهدافی همچون توسعه تجارت خارجی، حمایت از تولیدکنندگان داخلی، تقویت بازارهای مالی، تنوع‌بخشی به منابع درآمدی، تسهیل فضای کسب‌وکار و برنامه‌ریزی آینده‌نگرانه از مهم‌ترین محورهایی بوده است که مورد توجه مسئولان امر قرار گرفته است. تمرکز کتاب حاضر بر بخش سیاست‌های ارزی است که ساماندهی اقتصاد در این مقوله طی سال‌های اخیر بر بخش‌نامه‌ها و قوانین مقطعی مدیریت بوده که به ویژه در حوزه ورود و خروج ارز و تنظیم بازار نتوانسته است پاسخگوی نیازهای کشور باشد. خصوصا در مقاطعی از زمان با تغییر دولت‌ها و جابه‌جایی سیاستگذاران اقتصادی این بخش‌نامه‌ها در مقاطعی در دستور کار قرار گرفته و در دوره‌ای از دستور کار خارج شده‌اند. کتاب حاضر بدون آنکه از اساس در پی نقد و نقض قاعده نرخ‌بندی ارز برآمده از نظریه برابری قدرت خرید باشد، در چارچوب یک الگوی تعادلی عمومی پویای تصادفی، به ارزیابی آثار اتخاذ رویکرد قاعده‌مند «نرخ‌بندی تورمی ارز» (رویکرد الزامی قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور) در مقایسه با «رویکرد اقتضایی نرخ‌بندی ارز» (رویکرد تعیین شده در برنامه هفتم توسعه) می‌پردازد.

در این کتاب نویسنده به دنبال آن است تا با توجه به احکام متفاوت و تا حدی متناقض قانون احکام دائمی و لایحه برنامه هفته توسعه اقتصادی کشور، تحلیلی مقایسه‌ای نظری-کاربردی با هدف تعیین رویکرد مطلوب برای استفاده در نرخ‌بندی ارز تحت نظام شناورد مدیریت شده در کشور ارائه کند. کتاب سعی دارد تا یک چارچوب نظری قوی برای مطالعات اقتصادی مختلف در حوزه تحلیل سیاست‌های ارز، برای سیاستگذاران اقتصاد ایران فراهم کند. به بیان دیگر، این کتاب یک چارچوب تحلیلی مناسب جهت مطالعه آثار کلان اقتصادی سیاست‌های ارزی، پولی و مالی مختلف بر تراز تجاری و متغیرهای حقیقی اقتصاد فراهم می‌کند. از دیگر کاربردهای مهم این مطالعه، ارزیابی نتایج و پیامدهای سیاست سرکوب نرخ ارز است که در گذشته در اقتصاد ایران رویه غالب بوده و باعث خروج سرمایه و یا عدم استفاده از ظرفیت‌های صادراتی کشور شده است.

چیدمان کتاب مبتنی بر هفت فصل در قالب دو بخش مختلف است. در بخش اول تحت عنوان «قاعده‌گذاری برای نرخ‌بندی ارز در اقتصاد ایران»، فصول اول تا چهارم قرار می‌گیرند که به ترتیب عبارتند از «کلیات نظام ارزی و قاعده‌گذاری برای نرخ‌بندی ارز»، «دیدگاه مکاتب اقتصادی در خصوص نرخ‌بندی ارز»، «سیر تاریخی تجربیات ارزی و نرخ‌بندی ارز در اقتصاد ایران» و «نظام ارزی مطلوب و نرخ‌بندی قاعده‌مند ارز تحت راهبرد اقتصاد مقاومتی». در بخش دوم تحت عنوان «طرح یک الگوی تعادل عمومی پویای تصادفی برای قاعده‌گذاری نرخ‌بندی ارز» نیز فصول پنجم تا هفتم کتاب جانمایی شده‌اند که به ترتیب عبارتند از «یک اقتصاد باز کوچک در فضای اقتصاد بین‌الملل معاصر»، «روابط ساختاری الگو بر اساس مساله تصمیم‌گیری کارگزاران» و «تحلیل نتایج شبیه‌سازی رفتار الگو در اقتصاد ایران».